

Asia: VN/12128/2019

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta**

### Luonnonsuojelulain lukukohtaiset kommentit

#### **1 luku Yleiset säännökset**

##### 8 § Selvilläolo

Pykälän mukaan jokaisen olisi riittävällä tavalla oltava selvillä toimintansa vaikutuksista luonnon monimuotoisuudelle ja maisemalle sekä toimintatavoista, joilla haitallisia vaikutuksia voidaan välttää ja vähentää, siinä määrin kuin kohtuudella voidaan edellyttää. Ruokavirasto pitää kyseistä tavoitetta käytännön kannalta kunnianhimoisena. Mikäli tällaista edellytetään, asiasta on myös tiedotettava ja ohjeistettava kansalaisia siten, että vaatimus on tiedossa. Ehdotettu kohta on haasteellinen myös siitä syystä, että lähes kaikki toiminta vaikuttaa luontoon jollain tavalla. On tulkinnanvaraista, mitä tässä kohdassa tarkoitetaan riittävällä tavalla selvillä ololla ja kohtuudella, minkä vuoksi näitä ehdotetaan selvennettäväksi esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

#### **2 luku Luonnonsuojelun viranomaiset ja muut toimijat**

-

#### **3 luku Luonnonsuojelusuunnittelu**

##### 19 § Luonnonsuojelun seuranta

Ruokavirasto esittää, että pykälän 3 momentissa mainittujen määrän ja pinta-alan lisäksi voisi lisätä myös maininnan paikkatiedosta. Täydentävät ehdot ovat perusvaatimuksia, joiden noudattaminen on useimpien viljelijätukien ehtona. Valtioneuvoston asetuksessa täydentävien ehtojen hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista (4/2015) 14 §:ssä on säädetty maisemapiirteiden säilyttämisestä. Täydentävien ehtojen mukaan luonnonmuistomerkit on säilytettävä, jos ne ovat peruslohkon sisällä, peruslohkon pientareella tai toisiinsa rajoittuvien peruslohkojen välisellä alueella. Asian todentamiseksi kohteista tulisi olla olemassa määrän ja pinta-alan lisäksi myös paikkatietoaineisto. Maisemapiirteiden säilyttämistä koskeva kohta tulee säilymään myös ehdollisuudessa, joka tulee korvaamaan täydentävien ehtojen kokonaisuuden tulevaisuudessa.

#### 4 luku Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja hoidon tukeminen

##### 22 § Tuki

Ruokaviraston näkemyksen mukaan tämän kyseisen tuen osalta saattaa joissain tapauksissa muodostua riskitilanteita tuplarahoituksesta viljelijätukijärjestelmässä olevien tukityyppien suhteen. Ruokavirasto esittää, että ympäristöministeriön toimialaan kuuluvat tuet ja avustukset, joissa on samoja komponentteja kuin viljelijätuissa, olisivat keskitetysti löydettävissä jostain tietojärjestelmästä tai rekisteristä. Näin mahdollinen tuplarahoitus olisi helppo tarkistaa. Silloin ympäristöministeriöltä tukia tai avustuksia saaneet olisivat tämän suhteen tasavertaisessa asemassa, ettei kävisi niin, että osalta tuplarahoitus pystytään tarkastamaan ja osa saakin samasta toimesta rahoituksen kahteen kertaan.

#### 5 luku Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto

-

#### 6 luku Luonnonsuojelualueet

##### 51 § Poikkeukset kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitussäännöksistä

Merkittäviä kasvintuhoojia on voitava torjua myös luonnonsuojelualueella, sekä itse luonnonsuojelualueen että ympäröivien alueiden säilyttämiseksi. Pykälän 3. momentin mukaan luonnonsuojelualueella saadaan tilanteen niin vaatiessa ryhtyä Euroopan unionin kasvinterveysasetuksessa ((EU) 2016/2031) tarkoitettujen unionikaranteenituhoojien torjunnan edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin. Kasvinterveysasetuksen mukaan viranomaisen on kuitenkin ryhdyttävä toimenpiteisiin myös muiden kuin unionikaranteenituhoojien suhteen. Toimenpiteisiin on aina ryhdyttävä myös silloin kun havaitaan suoja-aluekaranteenituhoojaa (Suomessa esim. tulipolte) tai tuhoojaa, jolle on asetettu unionin toimenpiteitä artiklan 30 mukaisesti. Toimenpiteisiin on myös ryhdyttävä, mikäli jäsenvaltion alueella havaitaan tuhoojaa, joka alustavan arvion mukaan voisi täyttää unionikaranteenituhoojan määritelmän (artikla 29). Kansallisessa kasvinterveyslaissa on lisäksi säädetty, että myös muiden, Suomessa pysyvästi esiintymättömien, tuhoojien suhteen voi ryhtyä toimenpiteisiin.

Koska pykälässä käytetty termi ”unionikaranteenituhoojat” ei kata kuin osan tuhoojista, joiden suhteen kasvinterveysviranomaisen on ryhdyttävä toimenpiteisiin, ehdottaa Ruokavirasto 51 § 3 momentin muotoiluksi yleisempää sanamuotoa: Luonnonsuojelualueella saadaan tilanteen niin vaatiessa ryhtyä pelastustoiminnan, rajavalvonnan ja ihmisiin tai eläimiin tarttuvien tautien tai kasvintuhoojien torjunnan taikka eläinsuojelun edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin sekä kaataa naapurikiinteistölle ilmeistä vaaraa aiheuttavan puun.

Myös eläintautien torjunnassa Metsähallituksen virka-apu voisi omalla asiantuntemuksellaan ja osaamisellaan edistää eläintaudinpurkauksen hoitoa, esim. tilanteessa, jossa luonnonvaraisissa villisioissa todettaisiin afrikkalaista sikaruttoa. Ruokavirasto esittää 3. momentin lopun muotoiluksi seuraavaa: Metsähallitus voi antaa pyynnöstä virka-apua valtion viranomaiselle tässä momentissa tarkoitettujen eläimiin tarttuvien tautien sekä kasvintuhoojien torjuntavelvollisuuden toteuttamiseksi.

## 7 luku Luontotyyppien suojele

-

## 8 luku Eliölajien suojele

Luvun 8 säännöksiä sovelletaan kalojen osalta kalastuslain 2:ssä tarkoitettuihin lajeihin. Kalastuslain (379/2015) toisesta pykälästä ei kuitenkaan käy ilmi mistä lajeista on kysymys. Ruokavirasto pyytää, että tämä tarkennetaan esityksessä.

### 73 § Eläinlajien rauhoitussäännökset ja 84 § Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

Ruokavirasto toteaa, että ehdotettujen 73 §:n 1 momentin teksti ja 84 §:n teksti on muotoiltava niin, että ne eivät estä normaalien viljelytoimien tekemistä siten, että viljelytoimet katsottaisiin lintujen kielletyksi häirinnäksi. 84 §:n 2 momentin teksti, jossa säädetään 84 §:n yleispoikkeuksen ulkopuolelle osa eliölajeista, on esimerkiksi lintujen osalta viljelijän kannalta käytännön viljelytoimenpiteitä tehtäessä hankala ja tulkinnanvarainen.

### 82 § Avuttomassa tilassa tavattu rauhoitettu eläin

Jos rauhoitetussa eläimessä havaitaan lainsäädännöllä vastustettavan eläintaudin oireita, tulisi se voida eläinterveysviranomaisen toimesta tai hänen toimeksiannostaan tarvittaessa lopettaa Ruokavirastossa tehtäviä tutkimuksia varten. Tällainen tarve voi syntyä esim. tilanteessa, jossa maassa esiintyy luonnonvaraisissa linnuissa korkeapatogeenista lintuinfluenssaa ja sairaana tavatun linnun vieminen lintuhoitolaan aiheuttaisi suurella todennäköisyydellä tartunnan leviämisen.

Ruokavirasto ehdottaa edellä mainitun sisällön lisäämistä pykälään tai uuden pykälän tekemistä seuraavasti: Edellä 73 §:ssä säädetty eläinlajin rauhoitussäännökset eivät estä rauhoitetun eläimen lopettamista eläinterveysviranomaisen toimesta tai hänen toimeksiantonaan, jos eläimessä epäillään lainsäädännöllä vastustettavaa eläintautia, eikä tautia voi todeta eläintä lopettamatta tai eläimen auttaminen eläinsuojelulain mukaisesti voi aiheuttaa taudin leviämisen. Lopetettu eläin on toimitettava Ruokavirastoon tutkittavaksi.

### 83 § Kuolleena tavattu rauhoitettu eläin

Jos kuolleena tavatun rauhoitetun eläimen kuolinsyyn epäillään johtuvan tarttuvasta eläintaudista, tulisi varmistaa, että eläin toimitetaan tutkittavaksi Ruokavirastoon.

Ruokavirasto ehdottaa pykälän 83 muotoiluksi: Kuolleena tavattua rauhoitettua eläintä ei saa ottaa haltuun. Sellainen eläin voidaan kuitenkin toimittaa valtion tutkimuslaitokselle tutkittavaksi kuolinsyyn ja tarttuvien eläintautien toteamiseksi. Jos eläimen kuolema voi johtua tarttuvasta eläintaudista, tulee eläin toimittaa tutkittavaksi Ruokavirastoon.

## 85 § Poikkeaminen eliölajin suojelua koskevista säännöksistä

Ruokavirasto ehdottaa ensisijaisesti mahdollisuutta rauhoitetun eläimen lopettamiseksi eläintautiepäilyssä kirjattavaksi lakiluonnoksen 51 §:n. Mikäli mahdollisuutta lopettaa eläin eläintautiepäilyssä ei katsota tarpeelliseksi kirjattavan ko. pykälään, tulee lopettamiseen olla mahdollisuus poikkeusluvalla. Lintulajien osalta poikkeamisen edellytyksiä on tarkennettu 2 momentissa ja unionin tärkeinä pitämien eläinlajien osalta 3 momentissa. Sekä 2 että 3 momenttiin tulisi lisätä uusi alakohta eläintautien vastustamisesta alla esitetysti. Poikkeuslupa koskisi käytännössä yksittäisiä tai muutamia eläimiä, ei isoja eläinmääriä. Eläimet lopetettaisiin eläinterveysviranomaisen toimesta tai toimeksiannosta ja toimitettaisiin tutkittavaksi Ruokavirastoon.

Ruokavirasto ehdottaa 85 § 2 ja 3 momentteihin lisättäväksi uusi luettelukohtan: x) Lainsäädännöllä vastustettavan eläintaudin epäilyn tutkimiseksi ja vastustamiseksi

## **9 luku Vaihdanta, maahantuonti ja maastavienti**

-

## **10 luku Maiseman suojelu ja hoito sekä luonnonmuistomerkit**

-

## **11 luku Ekologisen kompensaation toteuttaminen**

-

## **12 luku Alueiden hankinta luonnonsuojelutarkoitukseen ja korvaukset**

-

## **13 luku Luonnonsuojelun tiedonhallinta ja päätöksistä tiedottaminen**

-

## **14 luku Luonnonsuojelun valvonta, hallintopakko ja rangaistukset**

-

## **15 luku Muutoksenhaku**

-

## **16 luku Voimaantulosäännökset**

-

Huomiot muihin lakeihin ehdotettuihin muutoksiin

**Huomiot muutoksista, joita on ehdotettu muihin lakeihin**

-

## Luonnonsuojelulain uudistuksen tavoitteiden saavuttaminen

**Miten lakiehdotus kokonaisuutena vastaa sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseen?**

-

## Ilmastonmuutoksen hillintä

**Miten näette ilmastonmuutoksen hillinnän luonnonsuojelulain ehdotettuna tavoitteena?**

-

## Ekologisen kompensaation eli luonnonarvoille aiheutuvien heikennysten hyvittäminen

**1) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat luonnonsuojelulain tavoitteiden saavuttamiseen?**

-

**2) Miten ehdotettavat ekologisen kompensaation säännökset vaikuttavat toimialojen suunnittelemiin hankkeisiin?**

-

## Malminetsintä luonnonsuojelualueilla

**Pidättekö tarkoituksenmukaisena rajoittaa malminetsintää luonnonsuojelualueilla**

**1) ehdotetulla tavalla poistamalla viranomaisen mahdollisuus myöntää lupa malminetsintään valtion luonnonsuojelualueilla?**

-

**2) muulla tavalla (miten)?**

-

## Muut huomiot

**Muita huomioita esityksestä**

-

Oikarinen Antti-Jussi  
Ruokavirasto

Mäki-Valkama Tuula  
Ruokavirasto